

KORT VERSION

# Vårt Gotland 2040

- regional utvecklingsstrategi för Gotland



# En kreativ ö med plats för hela livet

Vårt Gotland 2040 är den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för en långsiktig hållbar regional utveckling för Gotland.

Gotland har fantastiska förutsättningar. Pulserande landsbygder och en levande stad, unika natur- och kulturvärden, stark företagsamhet, ett välrenommerat universitet och människor med ett stort engagemang för sin bygd och för samhällsutvecklingen. Att leva och verka på en ö har alltid krävt nyfikenhet, samarbete, mod och uppfinningsrikedom. Det finns en stark tillit och närhet mellan människor. Som ö-region har vi genom historien varit öppna för influenser från omvärlden, något som fortfarande är levande, inte minst genom internationellt samarbete.

Dessa styrkor ska vi bygga vidare på i det gemensamma arbetet för att ta oss an utmaningarna och nå målen för 2040.



# Våra utmaningar

*Det finns samhällsutmaningar som vi behöver möta, utmaningar som också innebär möjligheter. Genom att ta oss an utmaningarna kan vi göra skillnad och nå vår önskade framtid.*

## Klimat, energi och miljö

Klimatförändringar, energiomställning, miljöpåverkan och vattenförsörjning

- De klimatpåverkande utsläppen måste minska.
- Energiförsörjningen behöver ställas om till ett hållbart och robust system baserat på förnybar energi
- Klimatanpassning behövs inom flera samhällsområden
- Gotland har unika kultur- och naturvärden, en biologisk mångfald och vitala ekosystemtjänster att slå vakt om
- Vattenförsörjningen är avgörande för hela samhällsutvecklingen

## Social sammanhållning

Hälsa, levnadsvillkor och delaktighet

- Det finns skillnader i befolkningens hälsa, mellan kön och mellan socioekonomiska grupper
- Det finns skillnader i tillit, delaktighet och upplevd trygghet
- Den gotländska arbetsmarknaden är könsuppdelad och inkomsterna lägre jämfört med invånare i andra regioner
- Utbildningsnivån är lägre på Gotland jämfört med andra regioner (Jämfört med andra kommuner är den dock relativt god)
- Arbetslösheten på Gotland har varit bland de lägsta i landet, men utvecklingen framåt är osäker



## Demografisk utveckling

### Åldrande befolkning och minskande andel i yrkesaktiv ålder

- En växande landsbygdsregion, men andelen i yrkesaktiv ålder väntas minska
- En åldrande befolkning, en av de regioner som 2030 har högst andel över 80 år
- Delar av de gotländska landsbygderna har en allt högre andel äldre, en sjunkande andel permanentboende och en ökande andel deltidboende

## Globalisering

### Konkurrenskraft i samspel med övriga Sverige och världen

- Gotland har låg bruttoregionprodukt (BRP) jämfört med andra regioner i Sverige
- Många branscher präglas av stor säsongvariation och fler företag behöver nå en större marknad
- Hållbara kommunikationer till och från Gotland är avgörande för attraktions- och konkurrenskraft, ekonomisk utveckling och välfärd
- Pandemin har pekat både på sårbarheten i det starka beroendet av besöksnäringen och värdet av en hög självförsörjningsgrad genom exempelvis de gröna näringarna

## Digitalisering

### Digital infrastruktur och digitaliseringens möjligheter

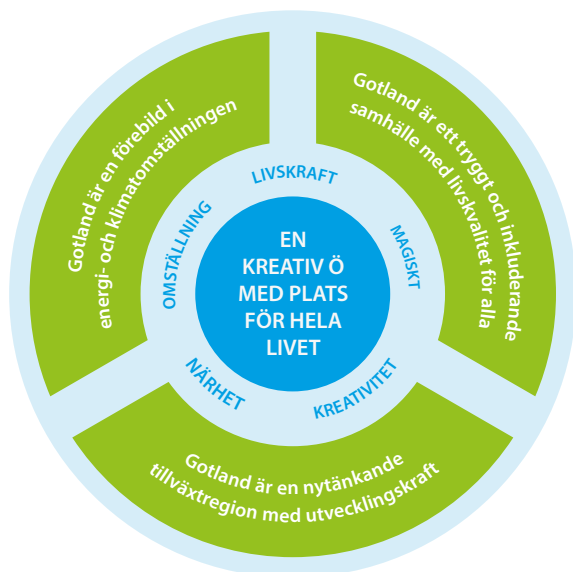
- En utvecklad digitalisering förutsätter tillgång till spetskompetens, en robust digital infrastruktur och en stabil elförsörjning
- Digitaliseringens möjligheter kan utnyttjas mer i de gotländska företagen och i offentliga verksamheter
- Det uppkopplade Gotland vill attrahera fler platsberoende verksamheter
- Digital exkludering behöver motverkas, alla måste kunna delta i det digitala samhället

# Vision och mål för Gotland 2040

**Vision:** Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet.

*Gotland är fyllt av livskraft och kreativitet. Här kan människor och verksamheter utvecklas och bidra till en bättre värld. Här finns närhet och plats för alla delar av livet, i alla åldrar.*

Visionen är en ständig ledstjärna i det vi gör och bygger på de styrkor som Gotland har och visar hur vi vill att Gotland ska vara i framtiden. Målen tar utgångspunkt i Gotlands utmaningar och visar vad vi vill uppnå på lång sikt.

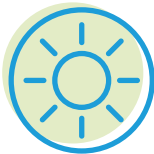


*Målen ska ses som en helhet som tillsammans ger en hållbar regional utveckling och leder mot visionen. Kärnvärdena i det gotländska varumärket – närhet, livskraft, magiskt, kreativitet och omställning visar hur vi vill uppfattas.*



## **Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla**

Gotland är ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare, ett jämlikt och jämställt samhälle där vi lever ett gott liv med god hälsa. Gotland präglas av mångfald. Vi känner tillit och förtroende för samhället och varandra och deltar i samhällsutvecklingen. Gotland har trygga och attraktiva livsmiljöer, rika fritidsmöjligheter, ett dynamiskt kulturliv, en god välfärd och service samt goda möjligheter till livslångt lärande och egen försörjning. Det gotländska samhället tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget.



## **Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen**

Gotland är klimatneutralt, har gått före i energi- och klimatomställningen och har tidigt nått nationella klimatmål baserade på FN:s Parisavtal. Utvecklingen är en hävstång för ett konkurrenskraftigt näringsliv och för en god miljö. Vi använder de tillgångar vi har på bästa sätt, genom en ekonomi byggd på kretslopp och förnybara resurser. På Gotland finns god tillgång till dricksvatten och tillräckliga grundvattennivåer. Gotland har bidragit till att Östersjön är ett levande och friskt hav. Naturen brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.



## **Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft**

På Gotland skapas tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Företagsamheten är stark, näringslivet och universitetet blomstrar. Gotland är en mötesplats och här finns goda möjligheter att testa och förverkliga nya idéer. Samverkan, innovation och förnyelse ger företagen nya möjligheter och smarta välfärdstjänster utvecklas. Hela Gotland har en positiv utveckling och vi blir fler gotlänningar. Vi har bra förutsättningar för företagande, goda kommunikationer och boendemiljöer. Attraktionskraft, utbildning och matchning säkrar kompetensförsörjningen.



# Prioriteringar för att nå målen

Så här sätter vi riktningen för att nå de övergripande målen på lång sikt.



## Främja hälsa, delaktighet och trygghet

- Minska skillnader i hälsa
- Öka hälsofrämjande och förebyggande insatser
- Värna en trygg uppväxt fri från våld
- Stärk individens möjlighet till egen försörjning
- Skapa möjligheter för delaktighet och inkludering
- Öka motståndskraften och säkerheten i samhället



## Utveckla kulturen och ta tillvara kulturmiljöerna

- Främja barns läsning och stärk tillgången till kultur och eget skapande för ungdomar och unga vuxna
- Använd kulturen som en kraft för samhällsutvecklingen
- Bevara, använd och utveckla kulturarvet och kulturmiljöerna



## Säkra kompetensen

- Ge alla ungdomar möjlighet att fullfölja gymnasiet med godkända betyg
- Få fler gotlänningar att välja eftergymnasial utbildning
- Matcha arbetsmarknadens behov, såväl inom näringslivet som i offentlig sektor
- Skapa en jämställd, inkluderande arbetsmarknad och ett hållbart arbetsliv





### *Stärk tillgängligheten*

- Utveckla hållbara och fossilfria transportsystem
- Utveckla Gotlands förbindelser med omvärlden
- Öka framkomligheten och trafiksäkerheten på Gotlands vägar
- Säkerställ Gotlands tillgång till digital infrastruktur



### *Gå före i klimat- och energiomställningen*

- Minska klimatpåverkan i hela samhället
- Ställ om till ett hållbart och robust energisystem baserat på förnybar energi
- Öka energieffektiviseringen och minska energi-användningen
- Stimulera delaktighet, kunskap och engagemang i omställningen
- Anpassa samhället till ett förändrat klimat



### *Säkra miljö och vatten*

- Skydda och förstärk tillgången till yt- och grundvatten
- Ställ om till hållbar konsumtion och produktion baserad på cirkulär ekonomi
- Bedriv ett hållbart brukande av skog, mark och vatten och säkra den biologiska mångfalden



### *Stimulera innovation och förnyelse*

- Stärk innovationsförmågan i det gotländska samhället
- Utveckla konkurrenskraften genom smart specialisering (Styrkeområden: besöksnäring, mat och livsmedel, näringslivets energiomställning)



### *Stärk och utveckla näringslivet*

- Förbättra förutsättningarna att starta, driva och utveckla företag
- Öka företagens möjligheter att nå en större marknad
- Driv på och underlätta omställningen till hållbar, fossilfri tjänste- och varuproduktion
- Använd internationellt samarbete som katalysator
- Ta vara på digitaliseringens möjligheter



### *Utveckla attraktionskraften*

- Stärk Gotlands attraktivitetsskapande faktorer
- Stärk kunskap och kommunikation om Gotlands attraktivitet
- Få fler studenter till Gotland och att flera stannar kvar på Gotland efter avslutad utbildning



### *Skapa förutsättningar för byggande och bostadsförsörjning*

- Skapa förutsättningar för ett varierat utbud av bostäder för alla
- Utveckla attraktiva och väl gestaltade bostäder och boendemiljöer
- Verka för en resurseffektiv bebyggelse



# Ett utvecklat hållbarhetsarbete

Utvecklingen ska vara hållbar – och ingen ska lämnas utanför. Vi vill nå ett långsiktigt hållbart Gotland, ekonomiskt, socialt och miljömässigt, och för att göra det behöver hållbarhet vara en naturlig del av all utveckling, alla insatser, projekt och alla affärsmässiga beslut. Målkonflikter behöver lyftas upp och avvägningar göras. På så sätt bidrar vi på Gotland till FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030.



*Credit: Azote Images för Stockholm Resilience center*



Region Gotland (RS 2018/1237).  
Antagen av Regionfullmäktige  
2021-02-22 § 4

Läs mer på [www.gotland.se/gotland2040](http://www.gotland.se/gotland2040)